

Het vermoeden van Collatz

Keet Winter

'Gaat het, pap?'

'Het leven is voor mij als het lopen van een marathon'

*

Hij had zelf een sjekkie kunnen zijn. Zo grauw ziet zijn huid eruit. De versleten mauw van zijn wollen trui zwabbert om zijn pols en zijn hand trilt als hij het aspuntje van zijn sjekkie aftikt. Maar hij lacht. Zijn brede lach past nauwelijks meer op zijn ingevallen wangen. Ik herken mijn ogen in zijn gezicht. 'Bruiner dan een hondendrol', zei hij vroeger. De familiegelijkenis is onmiskenbaar, al raadt niemand dat hij mijn vader is. Als hij me op kwam halen bij school dacht iedereen dat hij mijn opa was.

'Ik heb het bewijs nu bijna, Saar.'

'Wat goed, pap.'

Ik hoop dat hij gelijk heeft. Dat het niet een vals spoor is, zoals de vorige keren.

'Als ik het heb dan win ik de nobelprijs.'

Ik knik. Zijn hondendrollenogen stralen.

*

'Hoi!'

Hijgend kom ik binnen. Meteen ruik ik de sjekkieslucht, maar uit de keuken komt geen reactie.

'Hoi, pap!'

Ik sjouw de Albert Heijn-tassen de keuken in. Met een schrapend geluid zegt mijn vader: 'hoi, Saar.'

'Hoe gaat het?'

Ik zet de tassen op de grond. Uit mijn jaszak haal ik een nieuw pakje shag en Rizla blauw. Ik leg het op tafel tussen de verzameling half lege pakjes.

'Ik kan goed ademen vandaag.'

'Dat is fijn, pap.'

Hij kijkt niet op. Hij kijkt alleen naar het papier dat voor hem ligt. Op het papier staan met grijs potlood reeksen wiskundesommen geschreven. De tafel ligt bezaaid met nog meer van dat soort papieren.

'Ze hadden alles.'

'Mooi.'

Toen ademen alles moeilijk voor hem maakte, ben ik verhuisd naar een huis tweehonderd meter verwijderd van het huis waar ik leerde kruipen, en later spreken. Eigenlijk waar ik alles leerde tot ik zoveel wist dat ik in een eigen huis kon gaan wonen. Hij heeft er niet omgevraagd, dat ik om de hoek kwam wonen. Ik deed het gewoon. Net zoals ik iedere zondag de boodschappen doe. Hij neemt een trekje van zijn sjekkie. Voor de dichte ramen hangen gele gordijnen. Alles in zijn huis is geel, maar alleen de gordijnen waren al geel toen mijn vader ze kocht. Alleen waar het behang afgebladderd is, kun je witte muur zien.

*

Vroeger was hij altijd bang dat mij iets zou overkomen. Ik mocht geen spelletjes spelen waarbij ik moest klimmen, of rennen, of over slingerende touwen heen springen. 'Het huis uit gaan is al gevaarlijk genoeg zonder gekke kunsten uit te halen', zei hij dan. Zelfs met een scheut koud water in de thee moest ik eerst nog in het kopje blazen. Achterop de bovenste plank zie ik mijn favoriete mok staan, die met het bruine konijn. Ik lustte alleen mijn thee zonder suiker als het uit dat kopje kwam. Toen mijn vader me een keer op het aanrecht zag klimmen om het kopje te pakken, werd hij boos. Ik had mezelf kunnen bezeren. Stamelend had ik uitgelegd dat hij mijn thee in het verkeerde kopje had

gedaan. Nu is het bruine konijn bedekt met een laag grijs stof. Ik pak het van de plank en spoel het af onder de kraan.

'Wat voor thee wil je pap?'

'Gewone.'

Ik zet de thee op tafel naast de asbak, met het konijn naar mijn vader gericht. Als ik mijn kopje al op heb, neemt hij zijn eerste slok. Zijn thee moet allang koud zijn. Hij herkent het kopje niet.

*

Ik hoef me niet voor te stellen wat hij doet als ik er niet ben. Dan zit hij er ook zo bij, gebogen over de keukentafel. Het heeft iets weg van wachten. Hij kijkt naar het papier alsof hij verwacht dat er daar iets te gebeuren staat. Als hij maar lang genoeg kijkt zal hij het vanzelf zien.

'Kies maar een getal.'

Dat zei hij vroeger als de rij voor de kassa lang was. Ik had er geen zin in, maar ik wist dat het langer zou duren als ik geen getal noemde. Bij een te klein getal zou ik het spelletje twee keer moeten spelen, dus koos ik vijftien.

'Vijftien is oneven dus vermenigvuldig het maar met drie'

'Dat is vijfenveertig.'

'Heel goed, plus één maakt zesenvieftig. Dat is even.'

Ik kende het spelletje. Je neemt een willekeurig getal. Als het oneven is vermenigvuldig je het met drie en tel je er één bij op. Als het even is deel je het door twee. Tot je op één uitkomt.

'Gedeeld door twee is drieëntwintig.'

'En drieëntwintig keer drie is?'

'Weet ik niet.'

'Jawel, Saar. Je moet het in stapjes opdelen. Hoeveel is drieëntwintig keer twee?'

'Zesenvieftig.'

'En zesenvieftig plus drieëntwintig?'

Ik zuchtte en beet op mijn wang. Zesenvieftig plus drie is negenenvieftig. Veertig plus twintig is zestig. Eén spelletje kon lang duren. De langste reeks die mijn vader had ontdekt bestond uit 524 stappen.

'Negenenzestig'

'Heel goed, heel goed. Plus één is zeventig. Hoeveel is zeventig gedeeld door twee?'

'Pappa, ik wil niet meer.'

Als ik niet meer wou zuchtte hij diep. Stilletjes zag ik hem verder rekenen. Hij was altijd al goed in wachten. Hoe vaker we samen sommetjes maakten om de tijd te doden, hoe minder ik begreep dat hij zeker wou weten dat je altijd bij één uitkomt.

*

Een zweetdruppel kriebelt in mijn nek. De kleine keuken is benauwd. Dat ik net zeven trappen op ben geklommen helpt niet mee. Hij kijkt niet naar het papier dat voor hem ligt, maar naar de boodschappen die ik uit de tas haal. Ik vroeg hem eens waarom hij zo hoog was gaan wonen. Hij zei dat er op de bovenste verdieping meer licht binnenkomt. Ik snapte niet waarom hij dan altijd de gordijnen dicht hield. 'Omdat je op de bovenste verdieping de gordijnen dicht kan houden zonder de lampen aan te hoeven doen', legde hij uit. Ik berg de doos soesjes en bamimaaltijden op in de koelkast. Ik hoef allang niet meer te vragen wat hij nodig heeft van de winkel. Op het aanrecht staat een berg borden met aangekoekte restjes bamimaaltijd.

'Zal ik die afwas doen?'

Hij schuift het papier weer naar zich toe.

'Als je wilt.'

Ik denk dat hij op de bovenste verdieping van een hoge flat is gaan wonen zodat hij een excuus had om zo min mogelijk buiten te komen. De wasbak loopt vol met sop. Het hete water prikt aan mijn handen.

'Ik had een acht voor dat essay.'

'Knap van je, kind. Waar ging het ook al weer over?'

'Aristotelische logica. Maar de stof voor het komende tentamen snap ik nog niet zo goed. Wil je het met me doornemen?'

'Je bent nu slimmer dan ik, Saar. Ik kan je niet meer helpen.'

Ik laat het water weglopen, er blijven bamislierten achter in het putje.

*

'Weet je nog dat ik die tekening maakte voor Vaderdag?'

Ik wijs naar de vergeelde kindertekening die aan de muur hangt. Hij maakt zijn sjekkie uit en knikt. Het is een tekening van mijn vader die de nobelprijs vasthoudt. Eromheen had ik reeksen van het bewijs getekend. Zo te zien begeeft het plakbandje het bijna.

'Zullen we weer eens een spelletje spelen?'

Hij legt zijn potlood neer en kijkt me aan.

'Kies maar een getal.'

*

Er hangt een rookwolk in de kamer. Hij hoest lang. Het klinkt alsof hij bijna stikt.

'Zal ik een raam open doen, pap?'

'Nee.' Kraakt hij. 'Van tocht wordt het erger.'

Hij kijkt me dreigend aan, alsof ik voorstelde om door rood licht te lopen.

De gordijnen hangen stil voor de ramen. Achter de gordijnen heb je uitzicht op de Sarphatistraat. Ik had vaak gekeken naar de voorbijrijdende fietsers en mijn neus tegen het koude glas gedrukt. Het geluid van de klingelende tram had ik zo vaak gehoord dat ik er niet meer op reageerde. Inmiddels ben ik ook aan het hoesten gewend. De eerste keer dat ik hem hoorde hoesten was ik me dood geschrokken. Het klonk alsof er een wild dier vermoord werd. Meteen was ik de keuken in gerend, de boodschappentas had ik zo plotseling losgelaten dat er twee bamimaaltijden uitvielen. Ook de soesjes waren op de grond gevallen. Dat had hij nog het ergst gevonden.

De maanden erna had ik steeds voorgesteld een afspraak bij de huisarts te maken. Dat wilde hij niet.

Hij had zelf al uitgerekend hoe lang hij nog had.

Als hij weer op adem gekomen is, schuift hij het vel papier dichter naar zich toe.

'Het is bijna zover, Saar.'